

TANITÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ÉS KIADJA :

SZILLI BENEDEK.

IV. év.

1889.
Január.

1. szám.

Tartalom :

1. Nyilatkozat. Irta: Ziegler Géza. — 2. A »Néptanítók Lapja.« — 3. Az iskolai fegyelem fenntartása. — 4. A zsidótanítók országos egyesülete. — 5. Szép ukáz. — 6. Irodalom. — 7. Mi újság? — 8. Mulattató. — A borítékon: »Posta.«

GYŐR, 1889.

TANITOBARAT

HAVI KÖZÖD

STENKERTZ 22. XIADIA

SZILL BENEDEK

1888	1888	1888
------	------	------

1888

1888

TANITÓBARÁT.

Havi közlő.

Megjelenik minden hónap 10-ikén.

Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.
Egész évre 2 frt.
Egy oldal hirdetés . . . 5 frt.

Január.

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így címezendők: „Tanítóbarát“ szerkesztőségének Győrött.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Nyilatkozat.

Amennyire szívemen fekszik az általam megalapított és szeretettel munkált „Tanítóbarát“ czimű lapom, éppugy szívemen fekszik az is, hogy ezt a lapot, mint a néptanítók egyetlen védelmi fegyverét, elesni soha ne hagyjam.

Mindazonáltal a jelen nagy elfoglaltságom mellett a szerkesztésnek sok időt elfoglaló gondjait másra kell átruháznom. Találtam olyan tanfőrukat, akiben erős reményem van, hogy lapomat tovább vezetni és tovább fejleszteni képesek lesznek. Ezen derék kollegánk Szilli Benedek győri tanító ur, aki mint a „Néptanoda“ czimű lap főmunkatársa, számos pedagógiai könyv kiadója és a 70-es évek egyetemese tanítógyűléseinek bátor szónoka, elég jóhangzásu nevet szerzett magának arra, hogy olvasóink az új évben teljes bizalommal csoportosuljanak az ő kezébe adott zászlónk köré.

Ebből nem következik, hogy én a laptól, vagy az tőlem megváljak. Ahol szó kell, ahol rá kell mutatni a bajra, én ott leszek. Támogatni fogom a lapot tovább is, és hogy minden aggályt eloszlassak, kijelentem, hogy **azon cikkekért, amiket ezentúl a Tanítóbarátba írni fogok, a szerkesztőt nem teszem felelőssé, hanem én magam felelek meg érte ott, ahol, és akkor, amikor szükséges.**

Győr, 1889. január hó 1.

Ziegler Géza.

*

*

*

Midőn e lap szerkesztésének nemesak időt, hanem egész bensőmet elfoglaló gondjait magamra vállalom, érzem a nagy felelősséget, mely reá-m hárul, tudom, hogy igen kemény fába vágtam gyenge fejszém, hiszen ezer és ezer bajaink tolmácsa, a tanítók jogainak bátor védője, anyagi és erkölcsi érdekeinek hű barátja, óhajainak rettenthetetlen szószólója lenni — mert így fogom fel a szerkesztői hivatást — : nem csekély feladat. De ami gyenge karomat edzi, ami munkára, lelkesedésre hevit, az azon tiszta öntudat, hogy hazánk legszentebb ügyének lobogója alá szegődtem, hogy tiszta szándékom és jóakaratu törekvésemben támogatni fognak részint e lap volt szerkesztője, Ziegler Géza barátom, részint pedig tanítótársaim, kiknek lelkes pártfogása mellett emelkedett a Tanítóbarát azon diszes polczra, melyen mai napság is áll.

És most bizonyára programmot várnak tőlünk t. olvasóink.

Megadjuk.

De mielőtt a dolog érdemébe bocsátkoznánk, talán szükséges, hogy bemutassam magam.

Tanító vagyok, vizsga szemmel kísérem a tanügy fejlődési mozzanatait, vagy, ha úgy tetszik, processusát az ötvenes évek óta, nem vagyok ujonez az irodalom terén, a mennyiben már két évtized előtt voltam a „Bács-Bodrog“ című kulturérdekű lapnak szerkesztője, irtam emellett egy jó csomó könyvet és pedagógiai dolgozatot annyit, hogy azok összegyűjtve néhány vaskos kötetre rugnának.

A dolog személyes oldalán ilyformán átesvén, napirendre térhetünk, azaz, megadhatjuk a programmot, mely dióhéjba szoritva, két szóba foglalható össze: tanító vagyok. Mint tanító tudjuk, mivel tartozunk a népnevelés szent ügyének, mi fáj azoknak, kik e szent ügy előmozdítása köré csoportosultak, mit igényel a magyar társadalom tőlünk és viszont mit várunk mi a kormány, a törvényhozás, a község, a felekezet, az egyház, szóval az egész nemzet részéről.

Mert hát most bizony csehül vagyunk egynémely dolog tekintetében.

A tanító-egyesületek működése le van gyurva, meg van nyugózva. Voltak egyetemes, majd képviseleti alapon nyugvó tanítógyűléseink, — most nincs semmi. A kormány halomra döntötte a tanítóegyletek szövetségének szép eszméjét, meghiusította az egyetemes gyűlésezés lélekemelő ténnyét: és most évek óta megtakarítja azt a néhány forintot, mibe a képviseleti gyűlés kerülne, mely gyűlés összehívása pedig a kormány erkölcsi kötelessége volna, amennyiben ő ezt ígérte és most szavát nem állja. Mi ezt az ügyet addig fogjuk feszegetni, míg lesz bennünk szusz, vagy fölöslegessé válik a harc. A kormány ne tartsa a kötőféket és szalaszsa el a lovat.

Azután, mióta az alkotmányos élet csillaga hazánk szabad egén újra felragyogott, most a negyedik miniszter lobogtatja a közoktatásügy nemzeti lobogóját. Volt egy Eöt-vösünk, sugár a homályban, meteor az eszmék világában: elvillant, elenyészett, porrá vált. Volt egy Paulerünk, mire beleélte magát magasztos missiójába, már az igazságügy szövétnekét ragadta meg, hiszen a népnevelés ügyében ugy sem győzött az ő rövid kormánya alatt az igazság. Ez is nyugalomra szállt pihenni. Jött Trefort, a tett embere és tett annyit, hogy emléke fennmarad örökké a nemzet kulturtörténetében; de mi tanítók sem fogjuk felejteni soha, mert hiszen a mi nyomoruságos helyzetünk javítása érdekében nem tett semmit, a mi jajaink és bajaink nem hatottak most már porladozó szívéhez. Ne háborgassa nyugalma a mi jogos panaszunk, legyen örök álma oly édes, mint keserű a mi sanyaru létünk, legyen a sirját takaró hantja oly könnyű, mily nehéz a mi szívünk, ha silány gondozásban részesült tanítók özvegyei és árváinak könyekbe lábadt szeméit látjuk. És most jött Csáky. Ne tekintse a tanügyet szalmának — ezt meg kell vele értetnünk, mondtuk lapunk

mult számában közzétett előfizetési felhívásunkban, — ezt mondjuk ma ismételve.

Hogyan kell és lehet ezt az új miniszter úrral megértetnünk?

Bátor fellépés és nem gyáva meghunyászkodás, a szabadszólás éles fegyverével és nem a néma aléltság tompa nyilaival, a komoly férfiú higgadtságával és nem az ingadozás, nem a kétszínűség, az ámitás és szédelgés szégyenletes munkájával. Mi dicsérni fogjuk a jót és ostromolni a rosszat, elismerni, ha valami intézkedés ügyünk-, érdekünknek üdvére válik, — de viszont felemelni dörgő szavunkat ott, hol látni fogjuk, hogy a kormány buzgalma csak szalmatüz, vagy, hol Csáky csak üres szalmát csépel.

Ez programmunk, ez hitvallomásunk; ennek fogjuk szentelni erőnket és nem fogunk visszariadni semmitől, senkitől; Isten úgy segítjen bennünket.

Ha tanítótársaink evvel beérik, úgy fogjanak velünk kezét, támogassák törekvésünket, hiszen mi tanítók csak egymást támogatva és lelkesítve állhatunk fenn.

Szilli Benedek.

A „Néptanítók Lapja.“

Gróf Csáky Albin, közoktatásügyi miniszter kezd mozogni.

Első sorban is az ingyenes lap javadalmainak leszállítására érzi magát indítatva ő nagyméltósága és így iskolai gondnokságoknak, iskolaszékeknek, mint testületeknek e lap megküldése a mult év végével meg lett szüntetve.

E mellett keményen meg lett hagyva a kir. tanfelügyelőknek, hogy iskolálatogatósaik alkalmával szigoruan ügyeljenek arra, hogy a lap egyes példányai gondosan gyűjtessenek egybe, minden év végével bekötendők és a könyvtárban elhelyezendők. Ha ez meg nem történik, úgy a lap ingyen megküldése betiltandó.

Hát ez bizony elég szigoru rendelet, elég erélyes intézkedés.

Csak egy hiba van a kréta körül: meg kellett volna hagyni a lap szerkesztőségének, ama irodalmi klikknek, melynek emberei a nagy honoráriumot zsebre vágják, hogy a lap lényegét, tartalmát

tegyék oly érdekessé és vonzóvá, hogy a tanítók nem a magas helyről jövő parancs, hanem saját ösztönükből kifolyólag szívők és eszük sugallata folytán őrizték az egyes számokat, mint drága kincseket.

Mert hát, mi megmondjuk őszintén, a tanítók idő óta nem szívesen látják, még kevésbé szívesen fogadják ama silány szellemi táplálékot, melylyel a szerkesztőség kedveskedik.

Az iránycikkék kissé vizenyősek, az újdonságok elcsépeelt dolgokat karolnak fel, és a sok nyugta és fennhéjázó szerkesztői üzenet bizony nem érdemli meg a gondozást, melyet a nagyméltósága miniszter ur igényel.

Egészen más volt a lap boldogult Környei vagy Maier Miksánk alatt, akkor megérdemelte a tanítók figyelmét és azt a szép összeget, mit az ország kiállítására fordított. De napjainkban egészen füstbe ment a tekintélye és csak sajnálni lehet, hogy törvényhozái testületünk évről évre megszavazza a 10.000 frtot, mibe e lap kerül!

Nem lehetne e szép összeget hasznosabban értékesíteni?

De igenis lehetne.

Magyarországban megannyi tanító-egyesület létezik, mindegyiknek célja a tanítók szellemi érdekeit és az önképzést előmozdítani. Évégből könyvtárt alapítanak, ha volna miből. Mondjuk, ha volna miből; mert a tagsági díjakból nem igen telik és más jövedelmi forrás fölött az egyesület egy-kettőt kivéve nem rendelkezik.

Már most hogyan volna, ha a magas kormány ezt a 10.000 frtot évenként a tanító-egyesületeknek adja avégből, hogy a nyert összeget könyvek bevásárlására fordítsa?

Ebből kétszeres hasznot huzhatnának. Először ugyanis minden hazai tanítóegyesület módot és alkalmat szolgáltatathatna tagjainak az önképzésre, — másodsor pedig a hazai irodalom néhány év múlva nagyobb lendületet nyerne, mint nyer a paedagogia a hivatalos tanügyi lap silány tartalma által. De mondjuk, hogy a lap finom, még akkor is egyoldalú, — holott a mondott módon az egész irodalmat lehetne emelni, mennyiben minden újabb termék számíthatna nagy elterjedésre.

Ugyis az a panasz, hogy kevesen vagyunk, hogy a magyar könyveknek nincs kelendősege. Tegyük próbát ilyformán. Most épen idején lesz a dolog. Ma-holnap tárgyalják honatyáink az eléjük terjesztett költségvetést, egy bátor lépés! és még van oldva kulturánk legnagyobb problémája.

Igen; mert a magyar könyvkiadók már tanácskoztak a fölött, hogy miképen, mi módon lehetne a hazai nyelven irt könyveknek piacot szerezni? Adják a tizezer frtot évenként a tanító egyesületeknek avval a kikötéssel, hogy a tanfelügyelők közbenjöttével a nyert részen időnként könyveket vásároljanak: és segítve lesz a bajon.

Fontolják meg illetékes helyen a dolgot, mely sokkal fontosabb, semmint az ember első tekintetre hinné.

Az iskolai fegyelem fenntartása.

A fővárosi tanítók egyesülete vitatételül tűzte ki a kérdést: vajjon mi lehet oka annak, hogy napjainkban sokkal nehezebb a népiskolai fegyelem fenntartása, mint azelőtt és mi módon lehetne a bajon segíteni?

Nem akarjuk a megnevezett egyesület derék tagjait a vitában gátolni, vagy véleményöket szabad nyilvánulásában megakadályozni, eszünk ágában sincs valakinek eszméit antcipálni; de a dolog igen fontos lévén, im lapunkban is hozzászólunk, talán sikerül a vitához hacsak egy mákszemnyivel is hozzájárulni.

Tehát nézzük.

A mai világban nincs tekintélye senkinek. Mi volt évtizedek előtt egy orvos, pap, tanár, lapszerkesztő, író, költő?

Akkoriban a szülők mindezekről úgy beszéltek, mint félistenekről, — ma az orvos kuruzsló számban megy, a pap fizetett szolgálja a községnek, a tanár zsarnok, a lapszerkesztő scribler az író firkász és a költő ingyenélő. Ha a megnevezett állások ily kevés tiszteletben részesülnek, mit várjon a tanító, az a szegény, földhöz tapadt ember, kinek annyi a gazdája, állítólag kevés a tudománya és még kevesebb a jövedelme? Szegény embernek minden időben kevés a tekintélye.

A gyermek ezt érzi, tudja, azért az, amit a tanító mond neki, csak csekély erkölcsi súlylyal bir előtte.

Azután a nagy humanismus megöli a világot. Gyermekeket tesileg az Istenért sem szabad büntetni.

Hát mivel?

Ha kiállítják a padból, gyengülnek az inai, ha bezárják, törődik is vele. Enni ugyis küldenek a szülei és az iskolában a padokon ugrálni, az egész termet felforgatni: még többet ér, mint haza menni, kivált télen hóban, zivatarban, sárban, esőben.

Merje csak a tanító megbüntetni a gyermeket, lesz bírása anynyi, hogy azt sem tudja, kinek feleljen előbb. A minap történt rajtam, hogy tanulóim egyike hazaérkezve az iskolából nyakát fájditotta. A halálra rémült szülők természetesen legott orvost hívtak, ki nagy bölesen kisütötte, hogy a tanító nyakánál fogva huzta a gyermeket a levegőbe és pottyantotta le. A dolog csakhamar elterjedt az egész községben, még pedig oly határozott jelleggel, hogy már magam is kezdtem hinni, hogy lehet valami a dologban. Mert hát nem fú a szél haraszt nélkül. Mekkora volt azonban meglepetésem, midőn osztályomba járó 61 tanulóm egyhangulag állítá, mikép az egész iskolaévben még nem nyultam hozzá, — hanem az utczán verekedett társai egyikével és az „csipte nyakon.“

Könnyebbült a szivem; de csodálkoztam affölött, hogy miképpen lehet a tanító fölött kihallgatás nélkül pálezat törni, hol szedte össze az orvos roppant tudományát, hogy ily szép diagnoszt állapíthatott meg hamarosan és miért nem győződik meg a közönség előbb, mielőtt ítéletével egy ugyanis a bajok ezreivel küzdő férfiut sujtana igazságtalan ítéletével. A gyermek érzi ezt, tudja, hogy a tanító nem büntetheti illően, azért semmibe sem veszi szavait, azért lazult a fegyelem és nem lehet azt fenntartani úgy, mint fenntartották kevesebb tudomány és buzgóság mellett elődeink, kiknél mindig kéznél volt egy hatalmas pedagógiai eszköz.

Nem szeretnők, ha valaki félreértene bennünket. Nem kívánjuk mi, hogy a tanító korlátlan zsarnoka legyen a népiskolának, hogy kénye-kedve szerint használhassa azt a bizonyos pedagógiai eszközt, melynek neve, kereken kimondva: bot; mert hát, amint Napoleon egy izben jellemzően mondá: „Ebet lehet bottal dressirozni, — embert pedig szeretettel.“ Mondjuk, nem szeretnők, ha a tanító fegymester gyanánt felfegyverkezve állana a gyermekek előtt; — de, az Isten szent nevére kérjük a szülőket és mindazokat, kik az iskola fölött felügyeletet gyakorolni vannak hivatva, ne csapjanak akkora lármát, ha a tanító abba a kellemetlen helyzetbe jut, hogy egy-egy tanulót, ha testileg is, megbüntetni kénytelen.

Az igaz, hogy gyermek csak gyermek, hogy vétsége inkább csintalanság, mint rosszaságtól ered; az is igaz, hogy a tanító igyék egy pohár hideg vizet, ha egyik-másik gyermeke felizgatta; — de viszont az is igaz, hogy a tanítónak kell hogy legyen annyi bátorsága megmutatni, hogy ő túlteheti magát a szülők és a társadalom gyakran ferde ítéletén és nem törődik avval, hogy mit szól a dologhoz Péter vagy Pál.

Tudják az urak, mi oka annak, hogy soha sem volt annyi rakonezátlan, annyi vásott szívű gyermek, mint épen napjainkban? Ennek oka abban rejlik, hogy a tanítónak sok a gazdlája és kevés a tekintélye, borzasztó nagy a felelőssége és vajmi esekély azon embereinek száma, kik elég józan észszel, belátással és helyes ítéllettel vannak ellátva.

Azután végre azok a szülők mily kicsinybe veszik a tanítók működését vagy személyét? Otthon csak megvető hangon beszélnek róla. A gyermek hallja ezt, látja, hogy a tanító érzékenyen nem büntetheti, tudja, hogy az iskolaszék az ő pártján van: mi csoda, ha nem lehet őt az iskolában úgy fegyelmezni, amint ez szükségképen megkívántatnék.

Adjanak a tanítónak kellő tudományt a képzőintézetben, tisztességes állást a társadalomban, adjanak neki kellő fizetést, hogy ne legyen kénytelen nyomorogni, és legalább reményt arra nézve, hogy, ha sirba száll, édes övéi nem lesznek kénytelenek koldusbot után nyulni, akkor a tanító tekintélye nagyobb lesz a gyermekek szemében és sokkal könnyebb lesz a fegyelem fenntartása.

Amig mindez meg nem történik, addig a bajon nem lehet segíteni.

A zsidótanítók országos egyesülete

Innen-onnan 25 éve annak, hogy a magyar zsidótanítók országos egyesületet alapítottak, melynek nyíltan bevallott célja: a megnevevezett felekezeti tanítók anyagi és erkölcsi érdekeit előmozdítani.

Az egyesület lám egy negyed évszázad óta működik, működik teljes erővel, tüzzel-lelkeséddel.

Én Istenem egy negyed évszázad mily esekély egy nemzet, egy felekezet évezredekre szóló — és mily sok egy egyesület vajmi gyakran szükre szabott életében.

És e szép idő alatt mit ért el az egyesület?

Megértik a tanítók egymást? Van közszellem közöttük? Van egyöntetőség a tanításban, a tananyag felosztásában? Elérték a tanítók úgy a községben, mint a társadalomban méltóságuk tekintélyét?

Szó sincs róla.

A tanítók nem csoportosulnak tömegesen az egyesület által fenn lobogtatott zászló alá, közszellem nem hatja át őket, egyön-

tetőséget még a speciális tantárgyakat illetőleg sem lehetett elérni, a tananyag minden iskolában más és más, ahány ház, anyi szokás és a tekintély dolgában ott állunk ma, ahol állottunk évtizedek előtt.

Hol rejlik itt a hiba?

Korántsem az egyesület vezérférfiai buzgalmának hiányában; hiszen ők egész odaadással megteszik a magukét, dolgoznak, fáradoznak önzetlenül, — a hiba magukban a zsidótanítóknak kereendő.

Nincs összetartás, nincs egyetértés.

Szavaink igazsága mellett kezeskedik azon körülmény, hogy az egyesületnek egészben 300 tagja van, mikor ezer is lehetne, hogy egészben 20.000 forint fölött rendelkezik, mikor kétannyi is lehetne, ha minden zsidótanító csak egy kis buzgalmat fejtene ki.

Igy állván a dolog, az a kérdés merül fel, hogyan mehetett az egyesület ennyire? Hogyan szerezhette ezt a kis vagyont is?

Megmondjuk.

Az egyesület állása, valamint ennek vagyona egyedül a központban működő derék férfiak erélye és okos intézkedéseinek köszönhető.

Látták hogy a tagsági díjak mily gyéren folynak be, más jövedelmi forrásokról gondoskodtak. Népiskolai könyveket adtak ki, pártoló tagokat szereztek és egyesek nagylelkűségére appellálva oda vitték a dolgot, hogy hagyomány útján is szép összeget nyertek.

Mindez a központi választmány érdeme.

Hát még ha tekintetbe vesszük, hogy a tanítók állandósítása ügyében mennyit tett. A hazai zsidótanítók valóban sokat köszönhetnek a megnevezett egyesület élén álló derék férfiaknak. De mit tett a tanítótság zöme, mit tettek a vidéken szétszórva működő tanítók?

Tisztelet becsülelet a kivételnek, bizony az érdekelt tanítók tulnyomó része, a vidéki tanítók zöme nem tette meg kötelességét.

Az egyesületet még abban sem támogatták szép törekvésében, hogy a kiadott könyveket használták volna.

Pedig ezek, mint Kis Áron egy ízben mondá: „Korszakot alkotnak a nemzeti irodalomban.“ Ezt a zsidótanítók nem ismerik el. Fitymálják a könyveket; mert új irányt követnek; kicsinylik tartalmukat, mert nem reál, — hanem olvasókönyvnek van szánva, szóval találják kibuvó ajtót, hogy saját anyagi érdekeket az Istenért elő ne mozdítsák.

Mi kimondjuk kereken, hogy bár ismerjük a hazai tanirodalom összes termékeit, de jobb könyveket még nem forgattunk soha.

És miként a művész szereti hegedűjét, miként az, ha van vonója, szívhez szóló hangokat képes belőle elővarázsolni: úgy szeretjük mi a szóban álló könyveket és úgy birunk mi, ha éppen kedvünk tartja, szív és észhez szóló tanokat ama kiapadhatatlan kinesbányából kiaknázni.

Azok a könyvek hasonlítanak a tengerhez, melybe, ha valaki buvárlélekkel le tud szállani annak fenekére, felhozhatja a szellem drága gyöngyeit és azokat odatűzheti az ifjuság keblére, hogy díszítse, nemesítse.

Feltéve; de meg nem engedve, hogy azok a könyvek csakugyan hiányosak, rosszaknak az ellenség sem mondhatja azokat; mondjuk, tegyük fel, hogy áll, amit oly sokan mondanak; de bebizonyítani nem képesek, hogy a könyvek, mint minden emberi dolog, nem tökéletesek, nem felelnek meg egészen az igényeknek, nem lehetne a hiányokra rámutatni és a testület jól felfogott érdekében kijavíttatni, hogy azután széles e haza zsidóiskoláiban használhatók legyenek?

Csak egy kis buzgóság, egy kis jóakarát, egy célra való törekvés: és csodákkal határos dolgokat lehet mivelni.

Tudják Önök tisztelt kartársak, mit mondott egy izben hozánk Szántó, az egyesület érdemes elnöke?

E tárgyról értekezve vele, azt mondja a többek között, — hiszen, ha a zsidótanítók tömegesen használnák e könyveket, mi adhatnánk nekik az egyesület vagyonából nyugdíjat nagyobb, mint a kormány ad negyven évi szolgálat után.

Valóban idején volna a tömörülés, az egy célra való törekvés. Idején volna, hogy, amint keresztény tanító nem használ más könyvet felekezeti iskolában mint, amit a Szt-István társulat kiad, úgy minden zsidótanító felekezeti iskolában ne használjon más könyvet, mint, ami az országos egyesület tulajdona.

Ezt kívánja saját érdeke, ezt a tanítók özvegyei és árváinak java. Mert, ha most 200 forint a kegydíj, így rövid idő múlva 400 forintra lehetne azt emelni.

Fontolják és szíveleljék meg az érdekelt felek e jóakaratu figyelmeztetést, mi mindenkinek javát akarjuk. *).

*) Tért engedttünk a legnagyobb készséggel jelen előkelő helyről jövő soroknak és szívből kívánjuk, hogy céljukat elérjék.

Szép ukáz.

Tehát az iparosiskolát is agyonvágják hazafias kormányunk bölesei.

235 iparosiskola lett nagy hű-hóval szervezve, ebben 1245 tanfériu 42,500 tanulót nevel, oktat, tanít a szív szeretetének lángoló hevével, egész odaadással.

Mert, ha igaz, amit boldogult Eötvösünk egyizben a néptanítókra vonatkozólag mondott, hogy t. i. „A néptanítás azon buzgalom lángja, melylyel e hazának szolgálunk, sohasem szíttatik a fáradozást jutalmazó díj által“ : ugy ezen állítás kétszeresen igaz ott, hol iparosiskolák szolgálatában álló tanfériakról van szó.

Tessék belépni ilyen iskolába!

Ott ül 70—80 rakoncátlan inas, ellankadva a napi munka terhe után, most szellemi dologgal foglalkozzék.

Az a szurtos kéz, mely egész napon át a kalapácsot forgatta, most a tollat perczegtesse, az a félig-meddig zsibbadásnak eredt agy most szellemi dolgokkal foglalkozzék, ismeretlen fogalmakat fogadjon be.

Majdnem a lehetetlenséggel határos itt sikerrel működni, fegyelmet, esendet és rendet fenntartani és az iskolalátogatást előmozdítani.

Mi lelkesíti az itt működő tanfériakat? Talán az a potom évi fizetés, melylyel a roppant fáradozást, az emberi erőt majdnem meghaladó munkát jutalmazni vélik?

Nem.

Ha a tanítót azon tiszta öntudat, hogy a haza legszentebb ügyének, az iparos osztály szellemi látköre emelésének szenteli erejét, nem lelkesíti és hevíti tette: ugy dugába dől az egész intézmény.

Iparosiskolában számításból tanítani nem lehet, itt a szív, az ész, a szeretet a szentháromság, mely előtt hódolatra borul az, ki nemzetet emelni és közműveltséget terjeszteni akar.

És mentünk is a lefolyt 3—4 év alatt e tekintetben legalább valamire.

Az inas napjainkban már nem oly durva és faragatlan, mint volt évek előtt. A szellemi műveltség kissé megsziszolta a lelkét, a tanítás nem oly nehéz többé, mint a küzdelem keletkezése idejében és az iskolalátogatás, kivált a győri elsőfoku ipariskolában, oly rendes, mint a jól szervezett városi népiskolában.

Kezdetben nem volt ujság, ha beirt 70—80 tanuló közül hiányzott 20—30. — most alig hiányzik egy—kettő.

Mi eredményezte ezt a fényes vivmányt?

Mi más, mint az, hogy a látogatás egész erélylyel, a legnagyobb szigorral lett ellenőrizve és az a tanuló, ki sokat mulasztott, avval lett büntetve, hogy nem lett felszabadítva, míg a mulasztott órákat nem pótolta.

Igy ment a dolog nagyszerűen.

Hát most jön hazafias kormányunk, kinek pedig kötelességében állana az ügy szolgálatában álló tanférfiakat a közjó előmozdítását ezéző törekvésökben hathatósan támogatni; jön a földmivelési miniszterium és a következő ukázt bocsátja közzé:

„Az iparosinas iskolamulasztása miatt nem büntethető s nem kötelezhető ítéletileg arra, hogy utólag egy bizonyos ideig még iskolába járjon. Az inasság befejeztével az inasnak az ipartörvény 67. §-a értelmében iparhatósági bizonyítvány adandó ki. Ha azonban az inas iskolamulasztás miatt iskolai bizonyítványt nem nyert, az iparhatósági bizonyítványban megemlítendő, hogy az inas minősítése iskolai mulasztása miatt megállapítható nem volt.“

Ez a böles intézkedés egy kis adomát juttat eszünkbe, mit itt elmondunk.

Bécsben bizonyos idegen ur fiakkert fogadott Schönbrunnba; de nem gondolt arra, hogy a fuvadíjt előlegesen kellett volna kialkudnia. Elérkezve rendeltetése helyére, kocsisa a kis utért 8 forintot kért.

Az idegen belenyul a piros bugyellárisba és ekképen szól: „Itt van pénze; de tudja meg, hogy megvetem.“

Az iparostanulónak is átadják felszabadulását igazoló okmányait, de belebiggyesztk a megjegyzést, hogy minősítése iskolai mulasztása miatt nem volt megállapítható.

Nos hát evvel annyit törődik, mint a bécsi fiakkeres az idegen megvetésével.

Megérjük az időt, hogy lesz iskola: de nem lesz tanuló.

Mert, ha a tanulót nem kényszerítik, ő bizony nem sokat törődik az egész dologgal.

Miért is járna iskolába?

Talán belátásból, a jövő iránt való tekintetből?

Csak lessük — várjuk, míg ez a szép idő beáll.

Talán a gazdája kényszeríti majd?

Dehogy. Jobb, ha azalatt ringatja a gyermeket, fát vág, vizet hord, vagy pálinkát hoz a legényeknek.

Csak egy volt, ami kényszerítő hatással birt: a saját érdek, a felszabadulás.

Ezt most meghiusította a miniszterium, azért zárja be az iskolákat, fordítsa a pénzt, melylyel ezen iskolákat eddig fenntartották, ménesekre és adja be a kulesot azoknak, kik örülnek, ha kulturánk egy-egy életrevaló intézményének nyakát szegheti, ha a magyar művelődés egyik hatalmas rugóját szétzúzhatja.

I R O D A L O M.

Kedves laptársunk a pécsi „Néptanoda“ XXI. évfolyamra hirdet előfizetési felhívást. A hazai tanitóság e hatalmas közegét, mely immár két évtized óta lobogtatja a haladás és felvilágosodás nemzeti zászlóját améltett, hogy a tanítókbán az önértetet emelte és érdekeikért mindig bátran és elszántsággal sikra szállt, a legmelegebben ajánljuk t. olvasóink becses figyelmébe, mint olyan kiváló tanügyi közlönyt, melynek existenciája mély gyökeret vert kulturtörekvéseink talajában és mint a tanítók érdekeinek bátor védője régen kiérdemelte az érdem legszebb koszoruját.

Az egri „Népiskolai Tanügy“ szerkesztőségében kis változás állott be, amenyiben az ékes tollu Fonyó Pál nagy elfoglaltsága miatt lemondott főmunkatársi állásáról és helyébe Boromisza István kalocsai polg. isk. tanár lépett. Ki a tisztán kath. iskolák barátja, az e kath. szellemtől áthatott lapban sok élvezetet fog találni. Együttal kollegiális tisztelettel megemlitjük azt is, hogy a szóban álló lapnak Cecilia című mellékiapja is van, mely havonként egyszer jelen meg és kizárólag a kath. egyházi zenével foglalkozik.

A Komlóssy Ferencz országgyűlési képviselő szerkesztése alatt megjelenő keth. szellemű „Népművelő“ is eleven lapocska, cikkei a ctuális dolgokat karolnak fel, irálya zamatos magyar.

A „Közoktatás“ című tanügyi lap pártolás hiányában megszűnt élni. Nem kár érte. Amely lap a személyeskedés örvényében fentereg, annak hazánkban nincs jövője. Már pedig a megszűnt lap volt emberei csakis a személyeskedés rut bűnében keresték a virtust és találták a bukást.

Kiváló paedagógusunk Lederer Ábrahám egy újabb gyönggyel gazdagította hazai irodalmunkat. Az emberi tehetségről irt most oly munkát, mi éles észlelő tehetségre és roppant olvasottságra mutat. Az ilyen munkát nem kell ajánlani: jó bornak nem kell czéger.

Pályázat. A városunkban s megyénkben is elterjedt s közkedveltségnek örvendő „Képes Családi Lapok“ betöltvén pályafutásának első évtizedét a második évtizedet vagyis a tizenegyedik évfo-

lyamot (1889. január 1-én) egy irodalmi pályázattal véli a legmél-
többan megkezdeni. Kívántatik először egy humoreszk (beszélyke,
rajz vagy tárczacikk.) Tárgya az életből legyen merítve. Díj: 50
frank aranyban. Másodszer egy költemény, válfaja sza-
badon választható. Díj: 20 frankos arany. Beküldési határidő: 1889.
évi február hó 17. A pályázat eredménye a „Képes Családi Lapok“
ban s az ország összes magyar hirlapjaiban közzé fog tétetni s
ugyanakkor szolgáltatnak ki a pályadíjak is. A pályaművek jelíges
levélke kíséretében a „Képes Családi Lapok“ szerkesztőségéhez Bu-
dapestben, nagy korona-utca 20. szám küldendők. Reméljük, hogy
az irodalomnak városunkban és megyénkben lakó munkásai közül
is sokan vesznek részt e nemes versenyben.

I. Rákóczi György és a porta, szerkesztették Beke Antal és
Barabás Samu, kiadta a tud. akadémia. I Rákóczi György viszonya
a portához Európa válságos korszakában, a harminczéves háboru
idejében, és sok irat e korszak megvilágításához — ez becsessé
teszi e nagy kötetet a történetbuvárok széles körében. Erdélynek
I. Rákóczi György alatti korszakát eddig is bő kutforrásból lehetett
tanulmányozni. Szilágyi Sándor is adott közre egy okirat-gyűjte-
ményt. Az új gyűjtemény teljessé teszi a Rákóczi és a porta közti
viszony képét. A levelek egy része Rákóczi fogalmazványában ma-
radt meg, egy másik rész titkos írás. Ezek lemásolásában és meg-
fejtésében Barabás Samu fáradozott. Ára 5 frt.

Európa és Oroszország czim alatt sok tájékoztatást és tanul-
ságot nyújtó cikket közöl a „Budapesti Szemle“ új kötete, Szabó
Endre tollából. A szerző, ki behatóan foglalkozik az orosz politikai,
társas életi és irodalmi dolgokkal, ezuttal azzal az érdekes tárgy-
gyal foglalkozik, amit nálunk a „Panszlavizmus“ alatt értünk s a
mit az oroszok „szlavofilizmus“-nak neveznek. Rövid történeti visz-
szapillantást vetve a szlavofilizmus keletkezésére, fejlődésére, ismer-
teti egy orosz írónak, Danilevszkijnek „Európa és Oroszország“
czimű könyvét és egyuttal a szlavofilizmus theóriáját. Az új szlavofil
iskola alaptétele e szerint az, hogy a szlávok egy külön kulturai
typust képez, külön kulturát fog előidézni, s mire a nyugat kultu-
rája elrothad, akkorára már készen lesz ez a külön szláv kultúra;
ennek létesítése pedig kapcsolatos a keleti kérdésnek megoldásával,
a mely megoldás megint abban kulminál, hogy Konstantinápoly a
törököktől elvétezik s székvárosa lesz egy nagy délszláv federáció-
nak; ez a federáció aztán állandó véd- és dacz-szövetségbe lépne
Oroszországgal (persze: benne lenne ebben a federációban Magyar-
ország is, mert kizárni őt azért nem lehet, mivel mindenfelől szláv-
sággal van körülvéve). Ezt a theóriát az orosz Danilevszkij — mint
e tanulmányból látjuk — igen nagy olvasottsággal és sok ügyes-
séggel fejti ki. Szabó Endre tanulmánya másik felében aztán kri-
tika alá veszi a szlavofilizmus emez elméletét és kimutatja, hogy
ez abban az exkluzivitásban, amelyben felállították, merő ábránd,
mert kultúra a szó nagy és nemes értelmében csak egy van és egy
lehetséges, t. i. az amelyet európainak nevezünk, s hogy a kétség-

telenül tehetséges oroszok is ehez az európai kulturához tartoznak, mert azon alapul irodalmi, művészeti és tudományos világuk s mert az exclusiv nemzetiségben való elzárkozottság nem előny, hanem korlát, s hogy a fejlődés, haladás épen e korlátok ledöntésében áll, hogy az emberiség művelődése, civilizációja épen a szűkkörű, nemzeti korlátoltságból az általános emberihez, az egyetemhez való fölemelkedés.

Az osztrák-magyar monarchia irásban és képen című válatból a Felső-Ausztriát és Salzburgot leíró rész új füzeté hagyta el a sajtót. Salzburg története (írta Richter Ede, fordította Acsády Ignác) végződik benne, s megkezdődik Zillner Ferencztől a népviseletek, szokások leírása, Lehr Albert fordításában. Tizenkét rajz van benne. Az egyik aláírása „napfordulói tűz“, s a szent-ivánéji tüzet, illetőleg tánczot akarja érteni.

MI UJSÁG?

— **Tisztelt olvasóinkhoz.** A Tanítóbarát IV. évfolyamának 1-ső számát megküldöttük minden tavali előfizetőnknek és kérjük őket kartársi szeretettel, legyenek szivesek azt nemcsak a maguk részére újból megrendelni, hanem ismerőseik körében is ajánlani és terjeszteni. Aki elpártolna tőlünk, az legyen szives már az 1-ső számot egyszerűen visszaküldeni, ellenben újabb előfizetőnek tekintjük. Egyuttal van szerencsénk tudatni, hogy az idén, azaz 1889. évre Tanítóbarát n a p t á r a nem jelent meg. Akik régebben erre előfizettek, azokat lapunkkal kárpótoljuk, akik a folyó hóban fizettek elő és kárpótlás fejében a lappal be nem érik, azoknak kívánatra az előfizetett összeget visszaküldjük, minthogy utóbbiak pénze már az új szerkesztőség kezeibe jutott.

Pályázat. Kivántatik valamely derék falusi magyar néptanítónak életrajza. Terjedelme nincs megállapítva. Beküldési határidő 1889. február hó 6. napja. Jutalma 1 drb. es. kir. arany. Ha több érdekes életrajz küldetnék, úgy a szerkesztőség fenntartja magának a jogot, néhányat közzétenni a t. szerzők megnevezésével. Pályamunkák a szokásos módon, jeligékkel ellátott, zárt és a szerző nevét tartalmazó borítékok kíséretében a Tanítóbarát szerkesztőségéhez küldendők Győrré.

Vitakérdés. Mődjában áll-e a falusi tanítónak a nép iszákosságát korlátolni, különösen a pálinkaivást gátolni? Véleményök szives beküldői között két gyönyörű festett képet fogunk kisorsolni és a nyerő részére postán megküldeni. Beküldési határidő 1889. február hó 5. napja. Később érkező dolgozatokat nem vehetünk tekintetbe.

— **Felséges királyasszonyunk** most az új görög nyelvet tanulja egy külön e czélra meghívott görög tanítónál. Boldog ember!

— **Poroszország** nyilvános oktatása 211 millió márkába, tehát valamivel többbe kerül, mint a magyar közoktatás. Nem csoda,

mikor Magyarországon mindenre van pénz, csak arra nem, ami a legnagyobb kamatot hozza.

— **A lefolyt ujév** alkalmával a kormánypárt szokásos módon üdvözölte a miniszterium elnökét, Tisza Kálmánt. A párt szónoka, Szapáry Gyula gróf, üdvözlő beszédében a többek közt ezeket mondá: Minden országban főleg három tényező van, a melynek helyes vezetésétől függ az ország jóléte és fejlődése. Ezek a külügyek vezetése, a pénzügy és ezzel összeköttetésben a közgazdasági fejlődés és a közigazgatás. A mi viszonyaink közt ezen három tényező mindegyike talán még nagyobb fontossággal bír, mint más szerenesébb fekvésű és jobb körülmények közt levő országokban. Hát a népnevelés, a közoktatás szent ügye hol maradt nemes gróf? Vagy ez talán nem is tartozik azon tényezők közé, melyek helyes vezetésétől az ország jóléte és fejlődése függne? Mi ugy tudjuk, hogy minden ország alapja, boldogságának feltétele mivelődésében rejlik; de a nemes gróf, a híres Szapáry minderről megfélekedezni méltóztatott. No, ha ez terem a zöld ágon, mit várjunk a kórótól. Szapáry uram kissé elvetette a sulykot; de se baj, azért lesz még Csicsón bucsu.

— **A lá Széchényi.** Baján, a zsidó hitközség ez évi közgyűlésén arról volt szó, hogy miképen, mi módon lehetne a hitközség tulságos megerőltetése nélkül a kor igényeinek megfelelő iskola-épületet emelni. Sokáig folyt a vita, míg a jelenvolt tagok egyike, Fischer M. L. kereskedő felemelkedik és kijelenti, hogy az előljáróság készíttessen tervet, költségvetést és ő hajlandó a szóban álló épületet teljesen sajátjából felépíttetni és a hitközség rendelkezésére bocsátani. Lám még vannak iskolabárátok.

— **A kolozsvári tankerület** főigazgatójává a közoktatásügyi miniszter Dr. Erődi Béla, fiúmei állami gimnázium igazgatóját és ottani kir. tanfelügyelőt nevezte ki. Gratulálunk a kolozsváriaknak a szerenesés aqizitióhoz.

— **A veszprémmegyei** néptanítók Vargyas Endre kir. tanfelügyelőt aranytollal lepték meg. Igazán örülünk a derék tanfelügyelő eme kitüntetésének, amennyiben kevés azon tanfelügyelők száma az országban, kik ugy szent hivatásuk érdekében, mint a hazai tan- és egyéb irodalom érdekében annyit tettek volna mint Kapuvári Vargyas Endre. Ő felsége, a király részéről jött magas elismerést, most a szerény néptanítók elismerése követte. Mind a kettő becses. Egyik nemességet, — a másik nemes érzeből készült tollat hozott; de mindezeknél becsesebb lehet az öntudat, mondhatni: „E hazáért buzogó szívem azt sugallja, hogy megtettem kötelességemet.“

Felelős szerkesztő: SZILLI BENEDEK.

Nyomatott Polgár Bertalan könyvnyomdájában, Győrött.

MULATTATÓ.

Levél a szerkesztőhöz.

Hol volt, hol nem volt, csakogy volt egyszer egy néptanító, ki tanulói részéről ujévi ajándék fejében kapott egy gyönyörű pipát és hozzá egy szép szárt.

Ki volt boldogabb mint a mi kollegánk
A ki csak jött hozzá váltig mutogatta a szép ajándékot.
Egyszer azonban a finom pipa szétmállott.
Sebaj.

Vett a mi kollegánk mást.

Azután a szár is eltörött. Ez sem volt nagy baj; vett a mi drága kollegánk új szárt az új pipába; de azért ha vendége volt, mégis mutogatta a szép ajándékot, igaz második kiadásban, mit tanulói részéről kapott.

Igy vagyunk mi szerkesztő barátom a közoktatás ügy dolgában.

Mikor a nemzet visszanyerte alkotmányát: megajándékozta a törvényhozási testület a népet, az 1868. iskolai törvény áldásával, mely az állam nyelvét teszi kötelezővé.

Lettek póttanfolyamok, melyekben az idegen ajku tanítók el-

T Á R C Z A.

Valéria.

Dicsőn uralkodó királyunk fenséges leánya, Mária Valéria királykissasszony, — mint lapunk tisztelt olvasói már tudják — menyasszony. Jelen örvendetes hír registrálása tulajdonképen nem a mi lapunkba való. Nem is azért hozzuk, hogy evvel mi ujságot mondjunk; mert hát hol van az a magyar néptanító, ki a karácsony szent estélye alkalmával végbement magas eljegyzésről csak most szerezne magának tudomást. Ami azonban a dolog felemlítésére késztet bennünket, az azon körülményben rejlik, hogy az adott alkalommal el akarunk mondani egyet-mást, mi ő fensége, a királykissasszony iránti hódoló tiszteletet még fokozza.

Mária Valéria magyar születésű és magyar ember által neveltetett, születvén Budán, és neveltevtén Rónay Jácint püspök által, ki 1872-ben midőn a királykissasszony életének ötödik évében állott Ő Felsége a királyné, hazánk dicső angyala által az udvarhoz szállított. Ekkor fejezte ki hódolattal tisztelt és szeretett király-

sajátíthatták nemzeti nyelvünket. Azután beütött a krach: a pótanfolyamok be lettek szüntetve.

Jött az iskolaegylet és magyarosított, jöttek a közmivelődési egyesületek: és megtették a munka javát, megtették a magukét.

Hát most jön e napokban Csáky és azt követeli, hogy a nép és középiskolákban a német nyelv megtanulására nagyobb ropant nagyobb gondot fordítson.

Ime itt van az új pipában az új szár, De, azért, ha idegen jön az országba a nép szeret dicsekedni a népoktatási törvény szellemével, noha a miniszter germánizál.

Gott sägne sein studio!

Pesta Lozzi.

ADOMÁK.

Sajtóhiba. Ki látott már okleveles tanítónőt? Bizonyára senki, pedig az Egyetértés hirdetési rovatában heteken át ilyen kerestek.

A vessző fontossága. E napokban kérdeztem, hány uszószárnya van a pizstrágnak? mire tanulóim egyike imígyen felelt: Hat van kettő. Utána jártam a dolognak és kisült, hogy a könyvben így áll: Uszószárnya hat van, — kettő az oldalán stb.

nénk azt a nagy paedagogiai elvet, mely szerint a nevelést egységes szellemben kívánja vezetetni. „Nem kívánom leányom oktatását több tanítóra bizni, — hanem egyre, és erre a célra önt szemeltem ki. Naponta magyarul imádkozom gyermekemmel, ezt folytassa, azt kívánom, hogy jámberrá; de nem vakbuzgóvá váljék. Az életben mindenkinek van szüksége vallási vigaszra.“ Miután a királykisasszony az elemi népiskola tantárgyain gyorsan tulesett kilencz éves korában kisebb elbeszélések kidolgozásához fogott. Elben mesteri tökélyre vitte. A hajlam kisebb élményeket költészeti formába önteni, nagyon korán mutatkozott ő fenségénél és nem egy örökbecsű szellemi kincs szállt a magas helyről reánk, mely kincseket Rónay Jácint egy csokorba füzte és megajándékozta vele nemcsak forrón szeretett nemzetét, — hanem az összes emberiséget, hiszen az ő munkája, mit a királyi udvar körében töltött boldog napok megörökítésére irt, drága ereklyéje a művelt világnak.

E becses munka legszeretetremlőbb adomái közé tartozik, mikép felelt a királykisasszony egy izben, ő felsége a király jelenlétében a földrajzból.

A bot hatalma. Meglátogatta a kir. tanfelügyelő a népiskolát. A gyermekek nagyon lármáztak a magas látogatás ideje alatt, mire a tanfelügyelő mondja: „Hát mindig ily lármával vannak tanulói, tanító ur?”

Tanító: „Nem, csak most rakonzátlankodnak; mert tudják, hogy Uraságod jelenlétében nem verek meg senkit.”

Mi várja a tanítót? Koldulni jött hozzám társaim egyike. Én csak keveset adhattam neki; mert hát tanító létemre magam is pénz hiányában bővelkedtem; de adtam neki levélkét iskolaszékem dús gazdag elnökéhez, kinek ezeket irtam: „Kérem, sziveskednék ezen szerencsétlen kartárson segíteni s meg lehet győződve, hogy én, ha hasonló sorsomat elérem, nem fogom uraságodat kéréssel zaklatni. Tehát az én részemet is legyen kegyes előlegezni.”

Tanító: Mennyi ötnek a fele?

Tanuló: (társához) Most megcsipett. Ha kettőt mondok, kevés, — ha hármat mondok, sok.

Zomborban voltam tanítógyűlésen. A napirend egyik tárgyát a tanítói tekintély kérdése képezte. Nagyban folyt a vita, mire Klug Antal barátom felállt és ekképen szólott: „Ha én bemegyek faluhelyen, a korcsmába és tele rakathatom az egész asz-

Rónay püspök azt kérdezte a fenséges tanulótól, hogy melyek Budának nevezetességei? „A legnevezetesebb az, hogy én Budán születtem.”

Mosolyogva kérdi a király: Komolynak vehető a felelet? Mire a püspök hallgató tanulója helyett ekképen felelt: „Nem hiszem; de végtére a kis fenségre nézve ez mégis a legnevezetesebb.”

A kis fenség nem szeretett uszni. Midőn ő felsége, a királyné Angolországba utazott vele, folytonosan jártak-keltek az angol lapok reporterjai, hogy minél többet irhassanak a magas vendégekről. Hogy a sok alkalmatlankodó újdondász kellemetlen kérdezősködésének eleje vétessék, Andrassy Gyula gróf Dr. Ágai Adolf, a szellemes magyar író küldé a királyné környezetébe, hogy az írjon le mindent, mit azután az angol lapok kényök-kedvük szerint felhasználhatnak. Ágai be lett ő felségének mutatva és a kis Valeria is bámulta a Kis-Lap nagy szerkesztőjét, kiben félistent látott, Forgó bácsi színről színre.

— Önnek is van leánya, — kérdé ő felsége.

— Igen — felséges asszonyom.

talt literes üvegekkel tele borral, van nekem bécsületem elég, — de így két deczi mellett mennyi tekintélyem lehet?

Bonyhádon Tolnamegyében meghalt egy tanuló. A tanítók is részt vettek a temetésben és kikisérték a szeretett gyermeket örök nyugalma helyére. Visszajövet azt mondja az iskolaszék egyik gyűlélt tagja: „Szép lett volna, ha a tanítók vitték volna ki a gyermeket; mire imígyen feleltem: Tudja uram, mi gyermeket nem viszünk, ezt sajnáljuk; de, ha az iskolaszék egyik-másik tagja halna meg, azt már szívesebben vinnék.

Tanító: (a gyermekhez) „Ha fél almád van és bátyádtól is kapsz kelet, hány almád van?”

Gyermek: „Tanító ur téved.“ Nekem nincs almám és bátyámtól sem kapok soha.“

Tanító: Van-e még testvéred?

Gyermek: Nem, én egyedül vagyok minden gyermek, a kik a házban élnek.

Tanító: Mit nyertél születésed napján?

Gyermek: Semmi más, mint azt, hogy Alfréd jó verést kapott anyjától.

— Annak is kell uszri? — kérdé a kis Valeria.

„Természetesen“ — viszonzá Ágai. és e naptól kezdve a kis fenségnek nem esett annyira zokon, ha vízbe kellett mennie.

Kedélyes módon nyilatkozott ő fenségében már kora ifjúságában a jótékonyág iránt való hajlam.

Midőn 1876-iki márcziusban gyermekbazar rendeztetett, ő fensége annyira felhevült a nemes eszméért, hogy önmaga is ilyen rendezett a királyi udvar körében. A királykisasszony és közvetlen környezete önmaga készíté a nyeremény-tárgyakat. Az eredmény fényes volt. Hogy is ne mikor a hercegnő önmaga állt az ajtóban és szedte a magas vendégek belépti-jegyeit.

A bécsi színházat is nagyon megkedvelte ő fensége. Sőt maga is rendezett nem egyszer műkekvelői előadásokat jótékony célra.

Midőn a bécsi Ring-színház oly szerencsétlen véget ért és több száz ember nyerte ott szerencsétlen halálát, ő fensége is fogadott egy árvát, a szegény Kubár Berthát, kit nagylelkűleg felneveltet. Legyen áldás a hercegnő szép frigyén, legyen oly boldog, amilyen boldognak lenni bőven megérdemli.

POSTA.

Mindazoknak, kik a beállott ujév alkalmából szerencsekívánataikkal megörvendeztettek bennünket, e helyen mondunk forró köszönetet. Istenünk áldja meg őket! — **Tuly József, Simonyi.** Az ön előfizetése volt az első, mi az új szerkesztőség kezeihez jutott, legyen utolsó azok között, kik elhagynak bennünket. — **Pécsre.** A Géza bátyjának írt kedves sorok, miután a szerkesztőséghez voltak czimezve, nekünk adattak át. Köszönet bátyja nevében. Hiszen, ha úgy tetszik, mi is testvérek lehetünk. — **Tolda János plébános urnak Pozsonyhidegkuton.** Megkaptuk; a jó kívánatot, bár nem nekünk szól, igen szépen köszönjük. A kitartás és buzgalom nem fog hiányozni részünkről sem, csak sok ilyen derék plébánossal dicsekedhetnénk. Majd azon leszünk egész odaadással, hogy a nagybeesü bizodalmat kiérdemeljük. — **Wilfinger, Öbér.** A szeptemberi számmal sajnálatunkra nem szolgálhatunk, miután egyetlen egy példány sem áll rendelkezésünkre. — **A Népnevelő szerkesztősége, Budapest.** Meglesz pontosan. — **Tóth Ignác Resznek.** Tudomásul vettük és legott intézkedtünk is. — **Öveges Kálmán, Győrsziget.** Fölötte sajnáljuk, elődünk ígéretét be nem válthatjuk. Nem áll hatalmunk körében. — **Tóth Ferencz, Rudóbánya.** Besoroztuk és sorai után ítélve, ön nem sokáig lesz közlegény. — **Kemény Ignác, Tapolcza.** Nem szolgálhatunk vele; de a jövőre lesz, ha élünk. — **Melcher Gyula, Heő-Bába.** Persze, hogy küldjük. A néptanító tudja, mi a magyar becsület. — **Sp. Ignác, Batonya.** Hogyan tudta meg előre, hogy a lap szerkesztésünk alá került? Oly messze földön, oly gyorsan! Amugy pedig bevált; szeretjük az edzett harezosokat egy lobogó alá csoportosítani. — **Szilárdy Francziska urhölgynek Jász-Felső-Szt-György.** Igen sajnáljuk a dolgot, de lám mi nem tehetünk róla. Elfogadja tőlünk a kárpótást. Üdvözlét. — **Kecskés Gyula, Kaba.** Nem. Hanem a jövőre majd szolgálunk olyannal, hogy az ur Istennek is kedve telik benne. — **Szedeník Fülöp, Peresztég.** Sok szerencsét az új állomáshoz. Cikkeit csak akkor közölhetjük, ha beküldi azokat egyenesen a Tanítóbarát szerkesztőségéhez, másként eltévednek. — **Sch. . Irma k. a. Á . . . r.** Hát tárgyat kívansz kollega, nos ird le nekünk szellemesen a falusi magyar nevelőnő örömeit és viszonyosságait. **S . . . R . . . P.** Hát a levél hol késik a rengeteg világban? Azonnal tollat a kézhez. Valami falusi tót iskola szervezetét és a tanító műveltségi fokát szeretnők közölni. **Vass Mátyás, Szeged.** Sokat irtam ön már neked. — most ütött a visszafizetés orája. — **Révai Miksa, a Keszthely szerkesztője, Keszthely.** Lapodat kapom, a többi talán elmarad? — **Sasvári Béla, Pécs.** Csak nem fogsz hátrálni? — **K. J. igazgató, P.** Hát te pájtás nem rukkulsz be? — **M. Ferencz, Budapest.** A te ckes tollad számunkra is szolgálthatna egy kis szellemi kincset. — **Simai István, Arad.** Magas állásodban lapunk érdekében is tehetnél legalább valamicskét. — **Sch. B. k. a., Mosony.** Az ön buzgalma kifogyhatatlan.

